

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joia si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 36. ANULU XII.

Sabiu, in 7 Maiu 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

## Starea actuala a Romaniei.

(Din „Bucimulu“)

Sa examinamu putinu ce amu voitu noi sa facemu, ce amu cerutu noi, pentru ce amu facutu noi o revolutiune in 48? Fost'au bazele revolutiunei noastre improprietarea clacasiului si votulu universalu? Ars'amu noi Regulamentulu organicu si archondologi'a, pentru-ca contineau intrinsele selavi'a poporului romanu, si acésta oligarchia, care nu mai are nici unu cuventu de a fi? Mai remas'a ceva din cele cerute prin cart'a nostra constitutiunala din 48, pe care sa nu le fi dobanditu cu prisosu? Namu dobanditu inca si ceea ce pe atunci nu cutezamu sa cugetamu: Unirea si luarea monastiriloru ce se diceau inchinate? Ce mai puteamu noi, spre coronarea revolutiunei noastre, de catu o lege de improprietare a clacasiului si o lege electorala intinsa? Déca acestea ne vinu gratis, pentru ce sa voimu negresitu cá ele sa ne vina prin versare de sange? Déca revolutiunea proclamata de noi se confirma astadi de catra alesulu nostru,—pe care negresitu ca noi nu l'amu alesu de catu numai in acésta sperantia,—pentru ce sa voimu sa tinemu tier'a intr'o agitatie perpetua, candu nu mai avemu nimicu de cerutu? Voiti cá aceste dóue legi, cari incheia revolutiunea din 48, sa fia mai liberali de pe catu suntu cele date de catra Domnitoriu? Amendati proiectele guvernului in sensulu acest'a. Pentru ce aceste cualitati monstruóse, eterogene? Pentru ce cualitati cu acei'a chiaru, contr'a caror'a s'a facutu revolutiunea, si cari ni-au datu necontenite dovedi, ca nici nu potu, nici nu voru sa uite séu sa invetie ceva; ca suntu aceiasi cari erau candu s'a facutu revolutiunea? Pentru ce cualitiunea cu acesti'a contr'a acelu ce confirma revolutiunea nostra; si sa nu-i damu ajutoriu lui, contr'a celoru ce néga revolutiunea nostra? Nu suntemu noi aceia, cari amu laudatu, amu admiratu si amu adóratu pe regele Belgiei, care a facutu in monarchi'a sea de la sinesi tota revolutiunea, ce a presimtitu ca o doresce poporulu seu? Nu amu disu noi d'atatea ori: fericitu acelu poporu, care are unu rege atatu de preintepinatoriu trebuintelor poporului, care face elu insusi revolutiunea prin ordine, si nu o lasa sa se faca de catra poporu prin desordine?

Pe candu Domnitoriulu Româniloru se cercá sa lase organizatiunea si sórtea tierci pe mân'a acelor'a, contr'a caror'a amu facutu noi revolutiunea; pe candu ministerele Catargiu si Mitica Ghic'a provocau, inventau tulburári, spre a prinde ómenii cu arcanulu prin tiera, spre a-i inchide, a-i tortur'a, a-i ucide si ai ingropá in baligare; pe candu judecatoriele criminali nu mai pridideau a judecá procesele de pressa; pe candu puscariile se umpleau cu diuaristi; pe candu se dresau liste de proscriptiuni, in cari se destinau esiliului toti cei bannuti de liberali: se intielegea pe atunci o incuietudine, se intielegea temerea, si aru fi fostu legitima o coalitiune intre toti aceia, cari au luptatu si cari dorescu cu sinceritate libertátile publice si libertátile individuali. Candu insa vedemu pe Domnitoriu ca-si alege ministri cá acesti'a, cari au compusu aceste dóue din urma cabineté; candu vedemu unirea desevarsi'a; candu vedemu monastirile ce se diceau inchinate luate, intocmai dupa cumu amu cerutu noi prin petitiunea nostra catra Domnitoriu; candu vedemu averile ce se risipeu pe la cati-va boeri, monastirile poróclite brancovenesci, luate pe sém'a Statului; candu vedemu ca se arméza tier'a si ne vinu atatea arme cá printr'unu farmecu; candu ne bucuramu de o libertate absoluta a pressei; candu avemu o lege atatu de intinsa pentru instructiunea publica; candu ni se da dóue legi cá acestea a improprietarei clacasiului si a intinderei votului electoralu; candu vedemu pe strainii vrasmasii nostri, atatu de gelosi pentru prosperitatea nostra: nu facemu óre o crima, sa venimu insisi noi sa impededamu acestu soiu de

progressu peste sperantiile nostre? si nu este si de temutu chiar, ca, punendu-ne noi stavila acestui soiu, soiulu va trece peste capetele nostre, si ca tota viieti'a nostra de lupta va ave celu mai tristu sfarsitu? (Capetulu va urmá.)

Sabiu in 4 Maiu. Escellentia Sea, Parintele Episcopu Br. de Siagun'a se pregatesce, precum audimu, a plecá pe Joia venitóre la scaldele dela Elöpaták, spre a-si restabili sanatatea cea siubreda, dupa consiliulu mediciloru. Conferintiele invetiatoresci, ce se tinura in feriele de véra ale anului trecutu, se voru tine si 'n anulu acest'a sub conducerea acelorasi invetiatori din scóele centrale si normale, adaugendu-se numai langa cei 9 comissari de pán'acum si alu 10-lea comissaru in persón'a invetiatorului primaru din Sighisióra, d. I. Giceiu.

Sabiu in 5 Maiu. (Alegeri dietale.) Pentru tégulu Ciucu—Szered'a se alese Ioann Gétzö, pentru tégulu Brezcu (aséména corespundinti'a din Poian'a sarata) Emericu Gábor; in scaunulu Ciucului Carolu Antalffy, Ludovicu Nagy si Franciscu Puskás. (Cei insemnati mai nainte: Ioann Ferentci etc. suntu alesi nu in scaunulu Ciucului, ci intr'alu Odorheiului.) In com. Albeide'susu—cerculu Heghigului—Franciscu Pocsá; in tégulu Aiudu Iosifu de Zeyk; in tégulu San-Miclausiu Giurgeului: Petru Györffy; in orásiulu Belgradu: Br. Geyza Kemény si Georgiu Szoboszlói.

Din Poian'a—sarata ni se scrie, ca alegerea de deputatu dietalu, ce a urmatu in 27 Aprile (9 Maiu.) in tégulu Brezcu, s'a facutu cu rara unanimitate intre maioritatea magiara si minoritatea romána, alegendu-se cu mare maioritate Senatorulu de acolo, d. Emericu Gábor, omu de incredere a ambelor parti si capace de a corespunde missiunei sele. Parochulu rom. cat. nu luá parte la alegeri. Dupa finirea actului de alegere o deputatiune, cu P. Proin-Protopopu Petru Popu in frunte, merse spre a salutá pre alesulu, care cu multiamita si bucuria priimi alegerea si promise, ca cu ajutoriulu lui Domnedicu pe 23 Maiu se va aflá in Sabiu la dieta si-si va implini cu consciintia chiamarea. Apoi invitá pre deputatiunea si pre onoratorii locului la unu banchetu, unde se adusera 3 toaste in limb'a magiara, la care respunse P. Ioann Beloiiu in limb'a romána, si asiá se despartira toti in cea mai frumoasa armonia.

Offenbai'a la capetulu lui Martiu 1864.

(Continuare si capetu.)

Dar ascultati frati Románi, fratii Nemti nu numai cu acésta memorata mai susu repartitiune s'au aretatu galanti,—dar au de cugetu, totu spre scopulu culturei Româniloru, a se aretá si generosi prin o fapta, ce le servesce spre onóre, adeca: Cinci comune, din care 4 curatu románe si greco res. ear Offenbai'a mestecata—dar totu cu majoritate gr. res. preste cea rom. cat. si gr. cat., la propunerea on. d. Adm. prot. Ioann Patiti'a se invoiescu, a dá imprumutulu lor de statu la fondulu scolaru gr. res. sub conditiune, ca aceste 5 Comune sa edifice o scóla centrala in Offenbai'a; dar facenduse acést'a cunoscutu inclitului comitatu spre aprobarea protocolorulu in privinti'a acést'a luate: unde cercetandu-se au aflatu a fi fondulu prea micu 2060 fl. v. a. spre acoperirea speselor edificárei, si salariu pentru sustinerea docintelui, asiá dara prin on. d. jude cerc. de Vádadi, ni-au facutu cunoscutu, casa mai cautamu isvóre de venitu spre crescerea fondului; dar ne aflandu noi altu isvoru de catu din esarendarea crismelor pe 3 luni, destinate prin legile patriei in folosulu fostiloru iobagi, asiá 4 comune románe se invoira, cumu si din Offenbai'a Românii gr. res., cari suntu majoritatea in comuna, a dá partea lor la fondulu scolaru. On. d. Judecerc. de locusi luá protocolu cu poporulu adunatu; dar fratii nemti protestara contra cu tota furi'a, pofindu cá crismaritul sa fia liberu, séu sa se traga spre

alte folose comunale; numai spre scopu de scôla romanêsca-nu! On. D. Jude cerc. li-au respunsu, ca n'au dreptu a protestâ contr'a majorității, că aceea partea lor competentă sa nu o întrebuinteze pentru naintarea cultului lor, deca ei nu oprescu pre catolicii a se folosi și ei cu particia lor, ori la cultu, ori unde le place. — Dar acestia nu se multamira, ei insinuara recursu la Incl. Comitatul și la Inaltulu Guberniu, și acum'a de 2 ani pórta procesu cu noi, nu pentru ca dóra amu fi luat alu lor ce-va; ci pentru că noi sa nu facemu cu ale nòstre aceea ce cunòscemu mai necesariu pentru noi; și inca să dispuna ei preste unu dreptu alu nostru vechiu, la care ei nici unu jusu nu potu avé, că curialisti, ce și actu platescu taxa, și nu au propriulu lor, decâtu acoperementu, afara numai de vr'o 4., cari si-au cumperatu dela Români proprietate. — Legea tiei, care da dreptu liberu fostiloru iobagi la crismaritu de 3 luni, erá de multu sanctiunata, la venirea noiloru colonisti taxali; acestu dreptu l'au folositu strabunii Românilor din vechime; apoi nu credem, ca au adusu fratii „Nemti“ acestu dreptu in rufe din spate, de prin Boemia, Galitia s. a., că sa pòta apelá la dreptulu istoricu, că și Pista la granariulu vecinului. (Umoristulu nr. 5.) Și ce cugetati, on. cetitori? ca de ce nu se multiamescu fratii nemti nici candu li se apromite parte din aceea, ce n'au posedatu, și nu au dreptu a pretinde? de aceea, ca ei socotescu a fi pentru ei tote bunatátile și folósele, ear pentru Români, tote contributiile; buna óra că și Bruder-Iad'a. — Dar noi ne-amu cam saturatu de acésta împartire fratiésca, ce tine cam de 400 ani. —

Se pare, ca fratii nemti vedu unu pericolu pentru dnialoru in cultivarea Românilor, de se opunu cu atât'a cerbicia la înaintarea nòstra in cultura, ce provine din edificarea scóloror; temendu-se dóra, ca apoi nu-i voru mai poté calari și suci de nasu dupa placu de o parte, eara de alt'a, li-arú fòrte placé, că sa fia crismaritul liberu, ca atunci dnialoru in centru aru tine crismele, ear Români li-arú bea spirturile și vinurile cele falsificate, și dupa ce aru gata bannii, si-arú mai vinde moșiórele ce li-au mai ramas la dnialoru dupa cumu si facurá unii ómeni de nimic'a pana acum'a. Acésta este sòrtea Românilor din Offenbaia fatia cu Nemti. —

Pe lâng'a tote cele enumerate mai susu este dorerea nòstra și mai mare, dupa cumu au disu vulturulu sagetatu, vediendu pean'a de vulturu dela códa sagetii, ce l'au petrunsu: „Nu-mi este, dice, atât'a jale ca moru, ci de aceea, ca trebuie sa moru de penele mele“, — ca s'au aflatu unu Român, carele cá hutman și fiu de Preotu se tine de inteligintia, care nu voiu a o denegá, dar apoi cine aru mai cugetá, ca unu inteliginte, in timpulu presinte aru deveni la atât'a slabiciune, nu numai a se face unealta, dar a se pune in fruntea neamiciloru culturei române, ostindu-se din respoteri, spre impiedecarea scopului filantropicu, candu poporulu român voiesce a sacrificá atât'a pentru cultura fiiloru sei? — din care pelâng'a tota cultura, ce si-o însusiesce a o avé, dovedesce scurt'a vedere, ce posedé; daca pana acuma n'au intratu la anima-i spiritulu timpului și alu nationalității, ci din ura confesiunala; pentru ca adeca nu ne inoiramu la poft'a d-lui (că scóla edificanda centrala din Offenbaia, la carea contribuie 4 comune curatu gr. res. și Offenbaia cu 820 suflete gr. res. fatia cu 20 suflete de uniti gr. cat.) ca scóla sa o botezám scóla nationala, ear nu confesiunala. — Eata pretensiune de omu cultu! 5 comune sa-si sacrifice dreptulu lor in favórea a 19, seu 20 de suflete! — Acésta este pretensiunea cea mai esagerata și mai nedrépta! — Eu sum convinsu ca între inteligintia româna se vor aflá fòrte putini nu numai in Offenbaia, dar ori și unde de aceia, cari din ura confesiunala sa dea mân'a cu neamicii culturei nationale, dupa cumu o facu acésta mentu-natulu hutmanu. —

Avem sperantia ca parintii patriei adunandu-se in dieta, voru luá inainte, și voru pune capetu \*) abusurilor ce se comitu cu fondurile, și cassele de comunu inființate, că sa se folosésca iara de toti contributiorii acelorá, dupa drépt'a egalitate, computandu-se tote acele summe, care le-au trasu pana acuma, asiá: că acelea — sa le pòta dobandi fara nici o scadere si aceia, cari pana acuma n'au trasu folosu nimic'a; — cumu si acea mangaiere dela inclitul com. simalt. Guberniu, ca vor decide, că venitul ce compete Românilor, mai cu sémá din esarendarea celor 3 luni din crismaritu, acestia sa-lu pòta folosi spre edificarea scólei lor; căci aceea ce o avemu acuma, nu pòte corespunde numelui de scóla centrala, fiind in tota privint'a prea strimta.

\*) Da, deca ve veti plânge!

**Ungari'a.** Din cerculu Bogsiei, inceputulu lui Main. Cu ce midlòce se lucra in cerculu nostru pentru latirea greco-catolicismului, slujésca-ne de exemplu între alte Comuna româna Ramn'a. Acésta comuna, care cuprinde mai multu de 2000 locuitori, toti de religiunea greco-orientala, prin uneltirile — dupa cum de comunu se scie — ale indemnatulu jude localu asiá de tare s'au demoralisatu in simtiulu seu religiosu, câtu o mare parte a locuitorilor ei s'au lapedatu de biseric'a s'a, și s'au inscrisu spre trecere la biseric'a greco-catolica. Fara a asceptá prescria prin lege constatare a trecerei acesteia, episcopatul greco-catolicu din Lugosi indata au tramisu unu comisaru in fatia localu, care cu sprijinulu suspomenitulu jude localu au luat professia dela ómeni, in urmarea căreia judele localu punendu mân'a pe cheile bisericei au predatu acésta casa domnedieésca gr. catoliciloru, ear pre locuitorii greco-orientali remasi statornici in credint'a stramosieésca i-au despoiatu de biseric'a s'a, vrendu prin acésta mesura silnica a-i aduce și pre ei, că sa trecá la biseric'a greco-catolica. Dar nu si-au potutu ajunge scopulu, căci ómenii au ramas statornici in propusulu seu, de a nu se lapedá de credint'a s'a și a trece la alta biserică. Deóre ce in tier'a ungrésca esista o lege, și acumu in potere, cumca deca într'o comuna bisericeésca o parte a locuitorilor trece la alta religia, biseric'a rămâne pãrtii remase credinciose religiei sale, pentru aceea locuitorii din Ramn'a remasi statornici in religia greco-orientala au facutu indata pasii cuveniti la episcopatul greco-orientalu din Versietiu, ear acésta din urma la inaltulu Gubernu din Bud'a, că biseric'a din Ramn'a sa se deie inapoi locuitorilor de credint'a greco-orientala. Inaltulu Gubernu au datu numai decâtu prin telegrafu porunca diregatorie comitatense din Lugosi, că cheile bisericei sa le iee dela judele localu, și sa le predeie commissarului renduitu din Versietiu spre priimirea lor, și despre acésta au incuoscintiatu pe cale telegrafica și pre Episcopulu greco-orientalu din Versietiu, facendu-i totdeodata cunoscutu, ca dispusatiunile mai departe voru urmá in scrisu.

Porunca acésta chiará și lamurita a inaltulu Gubernu in sa, dorere! pana astadi nu s'au implinitu. Deregatori'a comitatensa din Lugosi n'au aflatu de bine pana astadi a dá ascultarea cuvenita acestei porunci guberniale, căci cheile bisericei din Ramn'a și astadi se afla in mánile judei localu trecut la biseric'a greco-catolica, și locuitorii ramneni remasi statornici credintei sale stau și astadi sub apesarea, ce se face asupra-le prin nedrépt'a retinere a bisericei sale. Nu va fi dara nici o mirare, deca simtiulu lor religiosu se va moia prin acésta sila apriatu facuta cu deadinsulu asup'a lor, și in urma voru trece și ei la biseric'a greco-catolica, \*) ceea ce e in vederat'a tendintia a judei localu și a celor ce-lu sprijinescu pre elu.

De ce nu s'au adusu la implinire pana astadi porunca inaltulu Gubernu, nu se scie de siguru; se vorbesce in sa de comunu, cumca aru fi fostu temere, ca cheile bisericei fara sila și fara de a turburá liniscea publica in Ramn'a nu se voru poté luá dela judele comunalu, care voia in totu tipulu, ca elu și ceialalti locuitori ramneni trecuti cu densulu la biseric'a greco-catolica sa nu rămâna lipsiti de slusba domnedieésca in biseric'a peste serbatorile Pasciloru. Noi nu scim, incatu e adeverata scirea acésta; ne indoiu in sa tare a-i dá credint'a, pentruca nu potemu crede, cumca in acestu casu sa se pòta sustiné unu jude comunalu, caruia-i lipsesce cea mai d'antân și mai necesaria insusire: ascultarea catra mairii sei și supunerea porunciloru mai inalte. La tota intemplarea portarea judei comunalu din Ramn'a nu se potrivește cu pusetiunea lui cá diregatoriu, carea in astelu de intemplari grele precumu lui, asiá și fia carui deregatoriu publicu neamestecarea și mai alesu nepartinirea i-o face de cea mai strinsa datorintia, și cumca judei comunalu din Ramn'a i-au lipsitu tocmă nepartinirea acésta, ne e dovada cercarea, care se face in contr'a lui, pentru ca aru fi pedepsitu cu inchisóre pre mai multi locuitori din Ramn'a, cari s'aru fi improvititu incercáriloru lui de a amagi locuitorii Ramnei spre parasirea bisericei și trecerea la biseric'a greco-catolica, că sa nu pomenim de o cercare criminala, de carea densulu nici pana astadi nu s'au potutu scapa.

Dupa cumu audimu, septemán'a viitoare va esi o comisiune mestecata spre constatarea trecerei la biseric'a greco-catolica a mai multor locuitori din Ramn'a; noi nu vomu in-

\*) Noi credemu, ca voru face locmai dincontra: ca resistint'a lor va crește in mesura egala cu apesarea, dupacumu au facutu și facu si alte comune de ale nòstre la asemenea incercări perfide. Red.)

tardă rezultatul comisiunii acestei a alu aducela cunoscintă publicului. \*) —

Oradea mare 3 Maiu 1864. Audim din isvoru autenticu, ca Ven. Consistoriu gr. resaritenu Oradanu in siedintia tînăta marti dupa domnece'a Tomei a determinatu a trimite o adresa de fericitare nou numitului cancelaru aulicu alu Ungariei Contelui Armini Zichy, precum si Escellentiei Sele Eppului Transsilvanu Baronu de Siagun'a pentru activitatea si barbatia, ce au desfasuratu in Sinodulu de curendu tinutu in Ardelu in privintia restaurandei Mitropolii române, in care privintia Consistoriulu si-aru descoperi pentru sine si tota eparchia sea ferbinte dorintia pentru infiintirea unei mitropolii pentru toti Românii din Austri'a.

Pecic'a româna 6 Aprile, 1864. In decurgerea deceniului trecut mari intrigi si multe frecvări natiunale s'au intemplat intre Români si Serbi, — dara toate le amu suferitu cu rabdare si amu tacutu; — insa un'a fapta intemplată si ne mai audita din partea fratilor nostri greci, cari altcum se tînu de Serbi, — nu potu a nu o comunica publicului român. — In 5 ale curintei morindu I. I. grecu de vitia in etate de 60 ani, ce are locuinta s'a in Pecic'a-magyara, care in toate e separata de Pecic'a româna, — se dice, ca aru fi lasatu cu limba de mörte, cumca preotu si invetiatoriu român nu-i trebuiesce sa-lu ingrope, ci numai serbi, — macarca densulu e in parochia preotului român, carele scie serbesce ca ori care Serbu. Amintitulu lasa dupa sine doue fetitii inca necrescute, dintre care una mai mica umbla in scola la subscrisulu, carele au absolvatu Retic'a in Carlovitiu.

In diu'a urmatore desu de diminetia merse fratele mortulu A. I. la invetiatoriulu secundariu I. E. chiamandu-lu la ingropaciune, si diece prunci sa-i renduiesca pe dupa amead. Coleg'a meu lu indrepta la invetiatoriulu de class'a II, ca alu lui e rendulu si septemân'a sa mēga la mortu, si ca numai pruncii din clas'a lui mergu la mortu, — dara din clasele inferiore nu mergu.

Numitulu venindu in furia mare apuca a sudu in totu tipulu pre bietulu invetiatoru dicendu: ca mai voiesce sa mēga la Batania dupa invetiatoriu serbu, decatu la subscrisulu ca la Român. Coleg'a meu veni si-mi spuse, ce s'a intemplat cu elu pentru mine. Intr'aceea iata ca vine si preotu B. P., unchiulu invetiatorulu, si ne spune, cumu si cine e chiamatu la ingropaciune dintre preoti si invetiatori si cine nu. Poft'a lor firesece, dupa datina, s'au implinitu!!

Deca mortulu au facutu acest'a, cei vii se cadea sa acopere astfelu de neplaceri ridicule, ca sa nu se faca de risu la lume; fratele reposatulu trebuia a se feri de a yatemă pre Român, si trebuia sa-si aduca aminte, ca fiulu seu adi figureza sub nume de Român — mancandu pâne romanēscă ca scriitoriu in comitatulu Zarandului.

Românii ca la siese mii suflete sunt in Pecica, si nu sau aflatu pâna adi macaru unulu, sa fia protestatu in contra preotilor serbi — de si au avutu casuri nenumerate; insa fratii nostri coreligionari, o mâna de ömeni, si cei mai multu ca filiali, sa dispuna cu Românii dupa placulu lor, toema asiă ca candu aru aterna dela ei, si mai vertosu cu invetiatorii, cari nu traiescu dela ei.

### Principatele române unite.

Publicam aci o circularia a d-lui Ministru, către domnii Prefecti, trasa din Monitoriulu de la 30 Aprile.

Prin această circularia s'ardica cu desevarsire bataia si pedepsele corporale d'asupra poporulu român, ardicatu la demnitatea de om de către suveranulu seu, si i se asigura inviolabilitatea domiciliulu.

Legile dara pentru libertatea individuala si pentru inviolabilitatea domiciliulu; legile date de către ministrii Domnitoriulu in camer'a oligarchiei, — si pe cari camer'a oligarchiei le-a respinsu, spre rusinea ei, si spre a dovedi ca nu voiesce nici intr'unu tipu sa se radice sclavagiulu de pe poporulu român in statulu constituționalu alu boeriloru, — aceste doue legi umane, liberale si constituționale, se applica astadi de către ministrulu Domnitoriulu prin ordinu circulariu către domnii Prefecti.

Eata acestu ordinu:

#### ORDINU CIRCULARIU CATRA PREFECTURE.

Domnule Prefectu!

M'amu informatu, ca cu tota rostirea legi, cu toate ordinile date de ministeru, bataia inca se intrebuintieza, mai alesu prin sate, si acest'a nu numai de către agentii autori-

tatii publice, dara si chiaru si de particulari, precumu de a rendasi, ingrijitori demosii, vatasi, epistatisti alti asemenea individi. Bataia, domnule Prefectu, este astadi desfiintata chiaru din sentintiele rostite de tribunalele judiciare. Cumu dara o asemenea penalitate s'aru mai potē applica administrativmente numai prin bunulu placu alu agentiloru autoritatii publice, mai alesu ca alaturea cu penalitatea bataii, chiaru legile anteriori Conventiunei din 7/19 Augustu 1858 prevedu amend'a si inchisoroa?

Legea fundamentala a tierci, Conventiunea, a venitu apoi a proclamă intr'unu tipu solemn respectulu persoanei si alu domiciliulu fia-cărui'a cetatienu. Cumu dara acumu amu mai potē invoi agentiloru administratiunei si fetieloru particulari, ori cari aru fi ele, ca sa bata pe concetatenii lor? Cumu asemenea amu mai potē invoi ori-cui, ca sa calce domiciliulu strainu, ca sa lovesca in fine in totu, ce legea garantieza mai multu?

Me vedu dara nevoitu, domnule Prefectu, a ve repeti ordinele anteriori, si acest'a intr'unu tipu categoricu.

Nimenea, fia functionariu, fia particulariu, nu potē bate, fara ca din data sa fia urmaritu si supusu penalitatii prevedute de lege.

Nimenea asemenea, in ori ce conditiune s'ar aflat, nu potē calca domiciliulu strainu fara a fi supusu la penalitatea preveduta de legi. Nimenea in fine nu potē a-si face singuru dreptate.

Astadi, in celu mai micu coltiu alu Romaniei suntu autoritatii publice, constituite prin lege; in orasie suntu Politiele, in orasiile si sate suntu consiliile comunale. Aceste din urma, prin legea comunala, suntu inzestrate cu indestule atribute, spre a face a se respecta person'a, locuintia si dreptulu fia-cărui'a.

Prin urmare, domnule Prefectu, veti comunica tuturor sub-prefectoru, siefiloru si comisariilor de politie, precumu si tuturor autoritatilor comunale de prin sate, rostirea legi si otarirea guvernulu inaltimei Sale Domnului Alessandro Ioann I: de a face ca garanti'a cea mai mare a Conventiunei sa fie respectata in orasie si sate. Acesta garanti'a este, ca person'a si domiciliulu fia-cărui cetatienu trebuie a fi respectate, ca nimenea nu potē a-si face singuru dreptate, ca bataia si calcarea domiciliulu suntu fapte oprite de legi, cari tragu dupa sine penalitate. Prin urmare ori-cine in viitoriu se va face vinovatu de asemenea fapte, va fi supusu fara crutiare la urmarire si la judecat'a preveduta de lege.

Speru, domnule Prefectu, ca acestu ordinu nu va remane in judetiulu d-v. o litera mörta; speru ca d-v. veti ave o neadormita priveghiere, pentru ca atatu in orasiile catu si in satele districtulu d-vöstre, actele arbitrare ale bataii si ale calcarei domiciliulu, odata cu comiterea lor, sa fia supuse actiunei justitiei.

Priimiti cu acesta ocaziune, domnule prefectu, asigurarea deosebitei mele consideratimi.

Ministru, Cogalniceanu.

Nr. 4600, Aprile.

Bucimulu.

Ce eră de multu predisu si prevedutu, vine sa ne afirmē „Romanulu” din 3 si 4 Maiu, adeca, ca Camer'a din Bucuresci e dissolvata.

La redeschiderea Camerei in 2 Maiu, ministrulu presedinte cetesce unu mesagiu, care dupa „Romanulu” dice ca nu cere alta lucrare dela camera decatu a vota legea electorala si unu creditu, pâna candu se va aduna Adunarea cea noua (15 Augustu). Adunarea inse, se vede, ca nu au refusat de a dreptul aceste cereri, ci au datu sa se desbata in sectiuni mesagiulu celu nou, si dupa aceea se cetesce o propunere din partea dlui Boierescu, carea nici mai multu, nici mai pucinu nu cere, decatu resturnarea ministeriulu, provocandu-se la liberalismu si constituționalismu, se intielege boierescu.

Ministrulu le spune, ca se nu faca abateri, ci sa remana prelunga cele propuse. Cu toate acestea iau mai multi cuvintulu in favorea legalitatii, in carea se simte Camer'a a fi, si e interesantu a scia ca d. D. Ghic'a, care subscrise ore-candu responsulu celu faimosu contra Domnitoriulu, acum apelă din resputeri, ca la „alesulu” ca la „fruptulu” acestei Adunari. Dlu. I. Bratianu vrea se capacite pre primulu ministru, ca n'a facutu alt'a decatu la sustienutu in legea rurala s. a. m.; dar ministrulu nu vrea se mai scie de acestea ci arata ca d. I. Bratianu l'au sustienutu ca si funea pre celu spensuratu, si ca aceste cuvinte sa le fia disu densulu mai nainte.

Discussiunea se inchise, dice „Romanulu”, dara ministrulu presedinte cere cuvintulu, ce nu i se da. Dupa aceea vrea sa cetesca unu mesagiu de pe tribuna, dar fu o-

\*) Forte bine veti face, ca sa scia baremu lumea si sa scia istoria — judetiulu lumii, — cine a intinsu si intinde mân'a fratucida intre Români.

pritu. Ministrul primariu ese afara. Adunarea se apuca sa voteze, dar atunci i se anuntia ca e disolvata.

„Romanulu“ apeléza la natiune, inse natiunea e cu multu mai rigorósa; cáci ea din câte cetimu din diuarele Romaniei apretiuiesce tóta activitatea Camerei fos e, dar nu faptele singuratice stórse cu forti'a dupa cum dicea deuna-dile unu diuariu magiaru, din ghiarele ciocoloru.

### Prospectu politicu.

Armistitiulu dar e ncheiatu pe o luna de díle. Dar numai cu armistitiulu acest'a inca putinu s'a facutu: lucrulu celu mai greu alu conferintiei e inca indereptu, si adica crearea unei páci statornice. Cátu de grea va fi problem'a acest'a, se póte prevedé din impregiurarea aceea, ca voru trebui impacate atâtea pretensiuni diferite, cari de cari mai greu de impacatu. Danesii voru firesce sa recastige ducatele perdute, ducatele insesi s'au declarat in marea adunare de poporu dela Rendsburg pentru principele Fridericu de Augustenburg si independint'a lor, Prussia s'aru folosi de ocaziune, pentru de a annectá ambele ducate pâna la Königsau lánge corpulu seu celu fara de aceea cam angustu. Dar pecandu se otaresce sórtea acestoru tieri la mas'a verde in Londr'a, dupace au incetatu bubuitulu tunurilor pe uscatu, au inceputu pe apa. Bataia maritima dela Helgoland intre Danesi de o parte si Austro-Prusi de alt'a, ne face a nu ne prea increde pácei.

Despre acésta bataia n'avemu sa comunicámu nimicu nou, decâtu ceeace dícu foile vienese dupa telegrame nemtiesci: ca de buna séma Asstriacii aru fi invinsu, de nu li se aprindeá vaporulu Schwarzenberg; dar cumca si Danesii au avutu pagube insemnate, deducu de acolo, ca n'au persecutatu náile germane, ci s'au dusu intr'alta parte. Altii insa nu dícu asiá; in Engliter'a d.e. domnesce parerea, ca Danesii au invinsu, si candu aduse ministrulu lordulu Grey in cas'a ablegatiloru parlamentulu scirea acést'a, atunci irupsera de tóte pártile, pâna si de pe galerii—lucru ne'ndatinatu—aplaulse, încátu de multu nu se pomenesce in parlamentulu englesu de unu asemenea entusiasm. — Intr'aceea Austria tramise alti marinari dela Triestu, si Austriacii raniti se curéza in Hamburg cu cea mai buna grija din partea comunei, carea s'a nsarcinatu cu acést'a de buna voia. Si Dani'a se ntáresce mereu, si n 10 Maiu trecu spre médianópte-resaritu vaporulu englesescu Medus'a cu 62 tunuri si 8000 puscii, pe conta svedesa adeveratu, dar de siguru pentru Dani'a. Acestea tóte nu-su semne de pace.

In Franci'a se continua desbaterile asupr'a bugetulu. Starea lui amu espus'o in câte-va cifre in nr. premergatoriu, dupa espunerea lui Thiers; la cuventulu acest'a remarcabilu, care durá 3½ ore, si demascá cu multa moderatiune si finetie, dar totusi resolutu si seriosu starea cea periculósa a finantielor Franciei, devenita totu mai rea dela suirea pe tronul a lui Napoleonu, respunse Dalloz, unulu din proprietarii foii oficióse „Monitorulu“, intr'altu cuventu de 2 ore, dar nu restorná nimicu din disele lui Thiers. Asemenea nici cuventulu lui Vuitry, alu directorulu bancei franceze, in care acest'a apera fórte energiosu politic'a regimulu. — Se vorbesce tare de o crisa ministeriala: ca adica Fould se va retrage si va fi inlocuitu prin Magne.

Din Itali'a se scrie, ca Pap'a, dupa o bóla usióra de o septemána, iar e sanatosu deplinu. Regimulu papalu a destinatu o monastire pentru preotii poloni, cari fiindu osanditi de Rusi la mórté, au scapatu la Rom'a.— Garibaldi s'a reñtorsu in 9 Maiu c. n. la insul'a sea Caprer'a.

In Greci'a se pregatesce tinerulu rege, a face o calatoria prin tíera. In Patras va fi intempinatu regele de unu lordu-comissaru englesu, care-i va predá insulele ionice; regele apoi va calatori la ele, insotitu de ambassadorii curtiloru straine.— Mai multi oficeri de partid'a oppositiunei — cáci in Greci'a si soldatii jóca role politice — au fostu inaintati in rangul.

### Publicarea

sumelor incurse la fondulu Asociatiunei, de pre tempulu síedintiei Comitetulu Asociatiunei tinute in 12 Aprilie a. c. pâna in 10 Maiu 1864.

1) Prin D. Colectoru si notariu comunalu in Campeni, Georgie Ioanette s'a tramesu la fondulu Asociatiunei, cá tacse restante de pre an. 1863, 25 f. si anume:

a) dela D. Sea 5 fl., b) D. parochu in Bistr'a Ioane Balea 5 f., c) D. Vas. Burzu Jude com. in Bistr'a 5 f., d) D. Dumitru Pallade proprietariu in Campeni 5 f., e) Comun'a Campeni 5 f.

Summ'a 25 f. v. a.

2. Prin D. Jude primariu si Colectoriulu Asociatiunei din comitatulu Cetátii de balta Iosifu Siolutiu, s'a tramesu la fondulu Asociatiunei summ'a de 379 f. 38 xr. v. a. cá oferte be-

nevole dela 19 Comune din comitatulu Cetátii de balta, si anume:

a) dela Comun'a Nádos 15 f., b) Comun'a Sárd 18 f., c) Comun'a Balavásár 5 f., d) Comun'a Czikmántor 20 f., e) Comun'a Hétur 26 f., f) Comun'a Széplak 30 f., g) Comun'a Ernye 30 f. 40 xr., h) Comun'a Solymus 24 f., i) Comun'a Hondorf 32 f. 11 xr., k) Comun'a Andrásfalva 16 f. 80 xr., l) Comun'a Boiu 48 f. 59 xr., m) Comun'a Zsákod 14 f. 40 xr., n) Comun'a Hidegkut 16 f., o) Comun'a Egrestő 13 f. 64 xr., p) Comun'a Gógány 7 f., q) Comun'a Bonyha 24 f., r) Comun'a Dányán 6 f. 20 xr., s) Comun'a Leppend 32 f. 24 xr., t) Orasiulu Elisavetopole 30 f.

Summ'a totala 409 fl. 38 xr. v. a.

Dar din acésta summa subtragendu-se 30 fl. v. a., cari s'au datu cá ajutoriu la 3 Juristi din comitatulu Cetátii de balta: asiá s'a tramesu la fondulu Asociatiunei summ'a de 379 fl. 38 xr. di trei sute, sieptedieci si nóue florini 38 xr. in valul'a austriaca.

3. Prin D. prot. din Turd'a Ioane Antoneli s'a tramesu la fondulu Asociatiunei 25 fl. v. a., dintru care:

a) pentru 10 exemplaria din protocolulu adunarilor generale I. II. si III. s'a capetatu 10 fl., b) D. V. Comite in Turd'a Ioane Groze cá tacsa pre a. 1863, 5 f., c) D. Advocalu in Turd'a dr. Ioane Ratiu cá tacse pe anii 1863 si 1864

10 fl. Summ'a 25 fl. v. a.

4. Deadreptulu la cass'a Assoc. au depusu tacsele de m. ord. pre a. 1863, urmatorii Domni:

a) D. Secr. gub. Ladislau Vajd'a 5 f., b) D. Senatoru Petru Rosc'a 5 f., c) D. parochu si Asses. consist. Clemente Tamasiu 5 f., d) D. parochu in Sasciori Ioane Stoicuti'a 5 f.

Summ'a 20 fl. v. a.

Dela Secretariatulu Asociatiunei transsilvane, Sabiu in 10 Maiu 1864.

### Multiamita publica.

Prin staruint'a p. t. dlui Dim. Boeru Jude supremu in Abrudu s'au adunatu pentru ajutorirea juristiloru lipsiti: dela dd. Dem. Boieru 8 f., Basiliu P. de Harsianu 4 f., Barany Karol 1 f., Nicolau Veltianu 2 f., Basiliu Duc'a 2 f., Bas. Popu Stragianu 1 f., Basiliu Bosiota 1 f., Tordai Lázár György 1 f., Nagy László 2 f., Ioane Teocu 1 f., Basilie Ciobanu 1 f.,

pentru care nobililoru contribuitori aduce cea mai caldurósa multiamita

Comitetulu pentru ajutorirea jnristiloru.

Nr. 7—3 EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christianu, scaunulu Sabiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuit'a sea sotia Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de jos, fara a se sci locul aflárei si petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisieze inaintea scaunulu protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriua, procesulu matrimoniale asuprai pornitu, se vá hotári si fara de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiu 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractulu Sabiului I. cá foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

### Preturiile de piatia

din Sabiu, Marti in 5/17 Maiu 1864.

|                                             | fl. | xr. |
|---------------------------------------------|-----|-----|
| Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *) | 3   | 73  |
| „ de midilocu „                             | 3   | 47  |
| „ de códa „                                 | 3   | 20  |
| Secar'a galét'a nemtiesca (Metzen) *)       | 2   | 13  |
| „ de midilocu „                             | 2   | 7   |
| „ de códa „                                 | 2   | —   |
| Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)   | 1   | 80  |
| „ de midilocu „                             | 1   | 73  |
| „ de códa „                                 | 1   | 67  |
| Cucuruzulu galét'a nemtiesca (Metzen) *)    | 2   | 13  |

\*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 6/18 Maiu. 1864.

|                   |       |                   |        |
|-------------------|-------|-------------------|--------|
| Metalicele 5%     | 72 70 | Actile de creditu | 193 50 |
| Imprumulu nat. 5% | 80 35 | Argentulu         | 114    |
| Actile de banca   | 782   | Galbinulu         | 5 45   |